Tienskip
doe er zelf wat aan

Welkomstwoord

Beste lezer,

Het negende jaar van het bestaan van stichting Tienskip zit erop en het democratische doel wat we met deze organisatie behartigen lijkt belangrijker dan ooit. Wereldwijd staan democratische instituties onder druk, getekend door het feit dat er voor het eerst in twintig jaar meer autocratische landen bestaan dan volwaardige democratieën. Deze verontrustende cijfers zetten ons kracht bij om ons in te blijven zetten voor onze democratische missie: de kloof tussen jongeren en democratie te verkleinen, juist door de definitie ervan te verbreden. Tienskip is daarom trots en dankbaar voor de tomeloze inzet van onze jonge vrijwilligers en vele maatschappelijk partners. Gezamenlijk hebben wij het voor elkaar gekregen om ook dit jaar weer meer jongeren democratie te laten ervaren.

Deze democratische ervaring richt zich niet zozeer op de uitleg van de democratische instituten of een oproep om gebruik te maken van je democratische recht en jongeren naar het stemhokje te trekken. Zonder dat jongeren het door hebben, kunnen zij zich ook op dagelijkse basis bezig houden met democratie. Tienskip richt zich er juist op om jongeren handvatten te geven hoe je dit doet. Aan de hand van vraagstukken die jongeren toch al belangrijk vinden, laten wij zien hoe je zelf initiatief neemt en gezamenlijk keuzes maakt rond deze onderwerpen. Deze vaardigheden zijn niet alleen cruciaal voor het functioneren van de democratie, maar brengen de instituten die vaak ver af staan van jongeren tot leven.

Het jaarverslag is een samenvatting van het afgelopen jaar, waarbij we meerdere zaken uitlichten die zijn opgevallen. We zullen uiteraard ingaan op de democratische ervaringen die wij hebben geboden aan jongeren verspreid over het hele land. Hierbij zoomen we in op een aantal veranderingen die wij hebben doorgevoerd om deze ervaring naar een hoger niveau te tillen. Tegelijkertijd gaat Tienskip verder dan dit en wordt en slagen wij er steeds beter in om jongeren mee te nemen in het vormen van plannen. We maken een analyse van de vraagstukken die jongeren zelf bespreken en laten zien hoe de activiteiten van Tienskip in het afgelopen jaar steeds actiever zijn benut door maatschappelijke partners. Voor nu; veel leesplezier en op naar een nog democratischer 2026.

Namens het bestuur van stichting Tienskip,

Jeppe Kok

Inhoudsopgave

Welkomstwoord....1
Inhoudsopgave....2
Democratie ervaren: wij bieden jongeren cruciale vaardigheden in de praktijk....3
Democratie ervaren in cijfers....3
Democratische ervaring verder verbeteren....3
De routekaart: brainstormen via een duidelijke leidraad....4
Hoe ervaren jongeren de Tienskipdag zelf?....4
Vraagstukken oplossen: samen met jongeren de eigen omgeving verbeteren....4
De vraagstukken van jongeren in cijfers....4
Reizen & verkeer – 27,24%....4
Wonen & omgeving – 20,57%....5
Ontmoetingsplekken, vrije tijd & sport – 20,34%....5
Veiligheid & overlast – 11,27%....5
School, stage & werk – 8,72%....5
Geld & economie – 4,15%....5
Gezondheid & welzijn – 3,13%....5
Samenleving & toekomst – 2,43%....5
Natuur & klimaat – 2,14%....6
Hoe zorgt Tienskip steeds vaker voor een concrete opvolging?....6
Tienskip Ereburgers: Start-budgetten & whatsapp-communities....6
Tienskipdag als vindplaats: maatschappelijke partners en overheden weten het beter te vinden!....6
Code Young: jongeren structureel meenemen in het vormen van plannen....7
Onze organisatie: groeien, zonder te verliezen wie we zijn....8
Duidelijke structuren en nieuwe mogelijkheden om actief betrokken te zijn....8

Democratie ervaren: wij bieden jongeren cruciale vaardigheden in de praktijk

Tienskip laat jongeren democratie in de praktijk ervaren door een focus te leggen op de alledaagse democratie. Deze alledaagse democratie gaat voorbij aan de uitleg van politiek instituten of een oproep om eens in de vier jaar op te komen dagen bij het stemmen. We geven jongeren de gereedschappen en vaardigheden om op een dagelijkse basis aan de slag te gaan met vraagstukken die zij belangrijk vinden. Hierbij geven we handvatten hoe je zelf initiatief neemt als je iets belangrijk vindt en hoe je hier met andere gezamenlijke keuzes in maakt. Juist door deze kant van democratie te ervaren wordt het belang meedoen in de democratie in een oogopslag duidelijk: niet meedoen zorgt ervoor dat problemen niet of minder goed worden opgelost.

De Tienskipdagen zijn ons voornaamste middel om deze ervaringen te bieden. Deze evenementen worden opgezet met inzet van onze jonge vrijwilligers en worden georganiseerd op middelbare scholen en mbo's verspreid over het land. Voor een uitleg hoe de Tienskipdag in de praktijk werkt, verwijs ik naar ons meerjarenplan, waar dit in detail staat beschreven. Vanuit deze Tienskipdag geven jongeren deze ervaring zelf een vervolg, bijvoorbeeld via het Tienskip Ereburgerschap. Hiermee geven de jongeren door te willen werken aan het vraagstuk wat ze hebben besproken gedurende de Tienskipdag. Tienskip biedt hiervoor begeleiding en sinds dit jaar ook een startbudget om als jonge initiatiefnemer eerste stappen te zetten. Voor meer informatie over de opzet van dit traject, verwijs ik naar ons meerjarenplan.

Afsluitend wordt de democratische ervaring gefaciliteerd door eenmalige evenementen, zoals de verkiezingsnacht of vrijwilligersactiviteiten die worden georganiseerd. In de periode september 2024 en december 2025 heeft Tienskip meer jongeren dan ooit ontvangen.

Democratie ervaren in cijfers

- In totaal hebben duizenden jongeren verspreid over zeven provincies democratie in de praktijk ervaren via de Tienskipdagen.

- 75% van de jongeren beoordeelt de Tienskip met een voldoende of hoger.[1]
- 40 procent heeft aan het eind van de Tienskipdag interesse getoond voor het Tienskip Ereburgerschap.
- Op het moment van spreken werken nu zo'n 500 Tienskip Ereburgers die bezig zijn met hun maatschappelijk initiatief.

- 72% geeft aan aan het eind van de Tienskipdag aan beter te weten hoe je zelf initiatief neemt.[1]
- 76% geeft aan het eind van de Tienskipdag aan beter te weten hoe je samen keuzes maakt.[1]

Democratische ervaring verder verbeteren

De werkwijze van Tienskip is niet een vaststaand begrip, maar wordt steeds verder geïnnoveerd. Zo ontwikkelt Tienskip zich steeds verder om de democratische ervaring naar een hoger niveau te tillen. Dit doen we als organisatie niet alleen, maar juist in nauwe betrokkenheid met ons volledige netwerk. Natuurlijk kennen de Vrienden van Tienskip (ons jonge vrijwilligersnetwerk) hier een cruciale rol in. Daarnaast wordt er, afhankelijk van het thema, ook verbinding gelegd met partners die een rol spelen rond de werkwijze van Tienskip. Denk hierbij aan scholen, maatschappelijke partners en lokale overheden.

[1] Een voldoende is een 6 of hoger op de schaal van 1 tot 10. Deze cijfers zijn van de Tienskipdagen in het tweede semester van 2025 (september tot december).

De routekaart: brainstormen via een duidelijke leidraad

Een van de meest recente ontwikkelingen is de routekaart die gebruikt wordt gedurende de Tienskipdag. Deze routekaart is ontstaan vanuit de terugkerende feedback van groepsbegeleiders gedurende Tienskipdagen. Uit de feedback en gesprekken die zijn gevoerd met groepsbegeleiders blijkt dat een gedeelte het lastig vindt om eventuele terughoudendheid in de groep om actief deel te nemen te doorbreken. Daarnaast ervaren groepsbegeleiders moeite om alle jongeren aan tafel goed te betrekken bij de discussies aan tafel en is wat er gebeurt aan tafel vooral afhankelijk van een enkele gangmaker. De routekaart is een visuele uitwerking van de rol uitleg die Tienskip al had voor de groepsbegeleiders. De routekaart vormt een duidelijke leidraad met de nodige methodieken om de bovenstaande zaken te doorbreken. Met dit extra handvat worden de gesprekken aan tafel minder afhankelijk van de didactische vaardigheden van een gespreksleider of het enthousiasme van een kartrekker in de groep. Sterker nog: in de periode dat deze routekaart actief in gebruik is (najaar '25) zien we dat jongeren zelf aan de slag gaan en de route redelijk zelfstandig behandelen. Hierdoor kan de gespreksleider meer een adviserende dan trekkende rol aannemen.

Hoe ervaren jongeren de Tienskipdag zelf?

Alex Romkema (19) en Wessel (21) zijn Ereburgers bij Tienskip. Zij hebben meegedaan aan de Tienskipdag op 17 april. Hier bedachten zij het idee voor een evenement om jongeren dingen te leren die praktisch komen kijken bij achttien jaar worden. Gezamenlijk werkten zij dit verder uit en in januari '26 zal dit evenement dan echt plaatsvinden. Lees hier een interview met ereburger Alex, die zich inmiddels als vrijwilliger inzet om jongeren eenzelfde ervaring te bieden.

Lees meer over de inspirerende verhalen van een aantal Tienskip Ereburgers, zoals Alex en Wessel, via deze link.

Vraagstukken oplossen: samen met jongeren de eigen omgeving verbeteren

Tienskip zet zich al een kleine tien jaar in om jongeren wegwijs te maken in de alledaagse democratie. Voor ons als organisatie is de ervaring voor de jongeren het allerbelangrijkste. Toch zet Tienskip zich ook in om (samen met de jongeren) en onze partners de ideeën van jongeren ook echt een vervolg te geven. Dit maakt het eindresultaat van de Tienskipdagen niet alleen concreter, maar zorgt er tegelijkertijd ook voor dat de democratische ervaring krachtiger wordt.

Allereerst geven jongeren zelf al een vervolg aan een Tienskipdag, door als Tienskip Ereburger verder te werken aan het door hen besproken vraagstuk. Er zijn al vele succesverhalen uit de Tienskipdagen voortgekomen, waarvan een gedeelte via onze website te lezen valt. Daarnaast biedt de onderstaande data inzichten voor gemeenten, provincies en partners om mee aan de slag te gaan. Ook dit jaar heeft dit ervoor gezorgd dat maatschappelijke vraagstukken op de politieke agenda zijn gezet en er een oproep kwam tot actie. Zo werd er in de provinciale staten een motie ingediend omtrent veiligheid en verlichting op basis van onze data. Afsluitend voorziet Tienskip in de regionale jaarverslagen de samenwerkingspartners ook van adviezen op basis van deze data en onze ondervindingen om de concrete opvolging naar een hoger niveau te tillen.

De vraagstukken van jongeren in cijfers

Reizen & verkeer – 27,24%

Jongeren maken natuurlijk veel gebruik van de openbare ruimte om van A naar B te komen. Denk hierbij aan vaste routes naar school, sport of vrienden. In deze categorie vallen het openbaar vervoer en de eigen deelname aan het verkeer. Alle vraagstukken waar zij in de bovenstaande situatie tegenaan lopen vallen hieronder, denk hierbij aan busverbindingen, verlichting of verkeersveiligheid.

Wonen & omgeving – 20,57%

Dit onderwerp bevat veel zaken omtrent de fysieke leefomgeving, van wonen tot het aanzicht van de straat. Vooral jongeren op de Tienskipdagen met het MBO geven het onderwerp wonen vaker aan. Zij staan, in tegenstelling tot jongeren van middelbare scholen, vaak wat dichter bij het verlaten van het ouderlijk huis. Verder vallen hier dus onderwerpen onder die men tegenkomt in de fysieke leefomgeving, zoals het straatbeeld, de winkelaanbod of parkeergelegenheid.

Ontmoetingsplekken, vrije tijd & sport – 20,34%

Voor veel jongeren staat ontmoeting en vrije tijd centraal in het leven. Vooral jongeren van middelbare scholen geven aan dat er te weinig activiteiten in hun omgeving worden georganiseerd. Zij zijn vaak onder de achttien, wat betekent dat zij vaak nog niet in de kroeg of club welkom zijn. Deze categorie behelst verder alle vrijetijdsbestedingen die jongeren benoemen, denk aan muziek, festivals, cultuur en sport.

Veiligheid & overlast – 11,27%

Ongeacht het opleidingsniveau of leeftijd wat deelneemt aan de Tienskipdag zien we het thema veiligheid geregeld terugkomen op de Tienskipdagen. Deze categorie behelst alles rond veiligheid in de breedste zin van het woord. Denk hierbij aan veiligheid op straat, discriminatie of online veiligheid. Daarnaast vallen hier ook zaken onder die overlast veroorzaken (wat soms gepaard gaat met een gevoel van onveiligheid). Denk hierbij aan vuurwerk of drugsoverlast.

School, stage & werk – 8,72%

School, stage of werk zijn plekken waar jongeren grote delen van hun tijd besteden. Het is dan ook logisch dat deze onderwerpen vaak worden benoemd. Hierbij zien we dat het op middelbare scholen vaker gaat over schooltijden of (stress van) huiswerk. Op de Tienskipdagen die georganiseerd worden met het mbo is het al dan niet krijgen van stagevergoedingen en het regelen van stages veel meer een zorg. Hier zie je ook dat er meer zorgen zijn over het rondkomen in de maand, waardoor vraagstukken omtrent bijbaantjes vaker worden benoemd.

Geld & economie – 4,15%

Uit onderzoek blijkt dat jongeren vaker te maken hebben met armoede dan andere leeftijdscategorieën. Ten opzichte van de afgelopen jaren zien we dat er meer Democratisch Paspoorten gaan over de gestegen prijsstijgingen. Dit maakt het niet verwonderlijk dat geldzaken en financiële hulp worden benoemd tijdens Tienskipdagen. Vaak geven jongeren aan zich nu of later zorgen te maken over financiën of de toegankelijkheid van financiële hulp.

Gezondheid & welzijn – 3,13%

Onder deze categorie vallen zowel de mentale als fysieke gezondheid van jongeren. Daarnaast worden ook onderwerpen over de zorg, verslaving, seksualiteit en digitaal welzijn onder deze categorie geplaatst. Jongeren maken zich sinds corona meer zorgen over hun mentale gezondheid. Het gesprek wordt hier dan ook soms open over gevoerd gedurende de Tienskipdag. Onderwerpen die vaker terugkomen zijn stress door school of zorgen omtrent eenzaamheid. Daarnaast wordt, sinds de opkomst van vapen, vaker aandacht besteed aan de negatieve effecten van roken.

Samenleving & toekomst – 2,43%

Onder deze categorie vallen veel zaken die gaan over samenleven met elkaar en de omgang in de praktijk. Denk hierbij aan migratie (inclusief azc-problematieken), discriminatie of het doen van vrijwilligerswerk. Daarnaast vallen hier ook grotere problematieken uit de samenleving onder die nu of in de toekomst van (groot) belang zijn. Denk hierbij aan vergrijzing, de staat van de democratie, inspraak op school of in je buurt of wereldproblemen of oorlogen. Binnen deze categorie zien we dat het onderwerp migratie vaker terugkomt.

Natuur & klimaat – 2,14%

Onder deze categorie vallen de vraagstukken die zich in de vrije ruimte en natuur afspelen. Denk hierbij aan een gebrek aan natuur, dierenwelzijn of groen in de buurt. Daarnaast vallen hier ook klimaatverschijnselen onder die impact hebben op de mens, denk hierbij aan klimaatverandering, de stikstof-crisis of aardbevingsproblematiek. Dit onderwerp wordt vaker besproken in meer plattelandsgebieden. Als het over klimaat gaat, merken we op dat het vooral gaat over de negatieve effecten van klimaatbeleid, denk hierbij aan stikstofproblematieken.

Hoe zorgt Tienskip steeds vaker voor een concrete opvolging?

Met het Tienskip Ereburgerschap en de beschikbare data heeft Tienskip zich de afgelopen jaren ingezet om jongeren een stem te geven in het vormen van plannen die hun leefwereld raken. Tegelijkertijd zien we ook dat er omtrent structurele en concrete jongerenparticipatie nog veel uitdagingen liggen. Zo ervaren initiatiefnemende jongeren drempels om hun initiatief daadwerkelijk door te zetten. Het is goed om te zien dat bij veel overheden en partners echt een beweging begint te ontstaan om jongeren ook mee te nemen bij het vormen van plannen. Toch zien we dat dit vooral is weggelegd voor intrinsiek gemotiveerde jongeren (wat een kleine groep betreft). Afsluitend is het meenemen van jongeren vooral uitdagend voor grotere maatschappelijke vraagstukken (zoals woningnood, bereikbaarheid, mentale gezondheid en veiligheid). Vaak is zo'n onderwerp zo complex dat het lastig is voor jongeren om hier zelf op initiatief te nemen via het Tienskip Ereburgerschap. Via de onderstaande verbeteringen hebben wij ons ingezet om jongeren steeds vaker duurzaam mee te nemen in het vormen van hun eigen leefwereld.

Tienskip Ereburgers: Start-budgetten & whatsapp-communities

In het afgelopen jaar hebben we ook de democratische ervaring na de Tienskipdag vergroot. Vanaf januari 2025 werkt Tienskip met start-budgetten ter hoogte van 500 euro per project. Tienskip weet uit eigen ervaring en uit de ervaring van het begeleiden van groepen Tienskip Ereburgers dat het verkrijgen van een eerste (kleine) budget om iets uit te proberen erg ingewikkeld is. In het verleden heeft Tienskip groepen Ereburgers begeleid die dreigden vast te lopen vanwege het gebrek aan een klein budget. Deze budgetten kunnen door de Tienskip Ereburgers worden aangevraagd en worden door de raad van advies van Tienskip binnen twee weken in behandeling genomen. In deze raad zitten mensen vanuit alle onderdelen van onze organisatie. Onze observatie is dat deze start-budgetten de democratische ervaring verder versterken. We zien dat het jongeren enthousiasmeert om gebruik te maken van het Tienskip Ereburgerschap en hen beter in staat stelt om zelf concreet een vervolg te geven aan de Tienskipdag.

Tegelijkertijd werkt Tienskip inmiddels met Whatsapp-communities. Deze digitale snelwegen zijn per provincie vormgegeven en zorgen voor een natuurlijke verbinding tussen initiatiefnemende jongeren. De jongeren kunnen op thema basis gemakkelijker aan elkaar gekoppeld worden en worden zo gemakkelijker uitgenodigd voor evenementen die zijn bedoeld voor de Tienskip Ereburgers. In het najaar van 2025 zijn daardoor waardevolle ontmoeting gerealiseerd, waarbij Ereburgers meegaan naar gesprekken die Tienskip toch op de planning heeft staan met besluitmakers. Zo proberen we drempels voor initiatiefnemende jongeren weg te nemen.

Tienskipdag als vindplaats: maatschappelijke partners en overheden weten het beter te vinden!

Tienskip ziet duizenden jongeren per jaar via de Tienskipdagen, het Tienskip Ereburgerschap en de activiteiten met jonge vrijwilligers (de Vrienden van Tienskip). Deze groep wordt gekarakteriseerd door een grote diversiteit, jongeren doen immers mee via middelbare scholen en mbo's. Door de vele ontmoetingen die Tienskip hiermee creëert, dient het tegenwoordig als een structurele vindplaats om met jongeren het gesprek te starten. In de afgelopen jaren heeft Tienskip een actieve houding aangenomen om partners hiertoe aan te zetten.

Dit met succes: door de inzet van regiocoördinatoren weten we bijna elke Tienskipdag voor dit soort doeleinden in te zetten. Zo komen veel ambtelijke teams van gemeenten en provincie langs om voor verscheidene onderwerpen de input van jongeren op te halen. Zo weten wij jongeren laagdrempelig en gemakkelijk mee te nemen in het vormen van plannen. Ook landelijke organisaties zoals State of Youth maken dankbaar gebruik van de Tienskipdagen om input op te halen voor hun landelijke onderzoeken die gericht zijn op jongeren. Op deze wijze heeft Tienskip een bijdrage kunnen leveren aan de oplevering van een drietal grote onderzoeken over mentale gezondheid, geldstress en bereikbaarheid. Op deze wijze weten we diverse groepen jongeren te betrekken bij het vormen van plannen.

Code Young: jongeren structureel meenemen in het vormen van plannen

Tienskip ziet dat jongeren meenemen in het vormen van plannen die ingewikkeld kunnen zijn, vooral rond grote en complexe thema's. Toch geven jongeren ook en best vaak deze thema's aan. Omdat veel beleidsmakers met dit vraagstuk zitten, heeft Tienskip hier extra handvatten op ontworpen. Onder de noemer Code Young heeft Tienskip een algehele werkwijze ontwikkeld, die open source kan worden gebruikt door beleidsmakers. Tienskip faciliteert voor samenwerkingspartners ook in adviezen hoe deze in de praktijk kunnen worden geïmplementeerd.

De werkwijze omvat een aantal stappen en praktische methodieken voor beleidsmakers om jongeren over het gehele proces mee te nemen. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan het opstarten en afronden van dit traject, om op deze wijze te voorkomen dat de ideeën van jongeren een plek krijgen die recht doet aan de tijdsinvestering die ze doen. De werkwijze hanteert een model waarbij brede ophaal- en check-momenten worden afgewisseld door verdiepende gesprekken met een groep jongeren die helpen met een concrete vertaalslag naar plannen. Zo loopt het als een zandlopermodel door een beleidsproces heen. Met deze methodiek wordt onder andere actief gewerkt in de gemeente Leeuwarden, waarbij zelfs de ambitie is om al het beleid wat jongeren raken volgens deze code te laten verlopen.

Onze organisatie: groeien, zonder te verliezen wie we zijn

De organisatie is groeiende en bestaat al lang niet meer uit alleen een vriendengroep waar het ooit uit is ontstaan. De organisatie is in de afgelopen jaren steeds verder geprofessionaliseerd, waarbij er nauwkeurig rekening wordt gehouden om de goede sfeer binnen de organisatie te behouden. Dit betekent per definitie dat zaken anders moeten worden ingericht om dit te bewerkstelligen. Daarom zijn er in de afgelopen tijd een aantal zaken anders ingericht om juist deze sfeer te behouden.

Duidelijke structuren en nieuwe mogelijkheden om actief betrokken te zijn

De organisatie heeft lang op basis van veel persoonlijke contacten gefungeerd. Alhoewel het natuurlijk goed is om altijd deze persoonlijke contacten te blijven benutten, kan de betrokkenheid van een persoon hier inmiddels niet helemaal meer van afhangen. Om die reden is Tienskip gaan werken met duidelijke teams waar jonge vrijwilligers en personeelsleden een bijdrage aan kunnen leveren. Deze teams doen niet alleen een bijdrage aan de organisatie, maar worden ook medeverantwoordelijk gemaakt voor een gedeelte van de innovatie die plaatsvindt in de organisatie. Daarnaast worden er in verschillende regio's sinds 2025 *gevaarlijke ideeën avonden* georganiseerd, waarbij de Vrienden van Tienskip actief worden betrokken bij vraagstukken waar de organisatie tegenaan loopt. De concrete actiepunten die hieruit voortkomen kunnen ook door de Vrienden van Tienskip zelf worden opgepakt. Op deze wijze blijven de Vrienden van Tienskip het motorblok van de organisatie, ondanks het feit dat de organisatie steeds groter wordt.